

C-543/21. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2021. augusztus 31.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Bundesgerichtshof (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. július 29.

Felperes és felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

Verband Sozialer Wettbewerb e. V.

Alperes és ellenérdekű fél a felülvizsgálati eljárásban:

famila-Handelsmarkt Kiel GmbH & Co. KG

Az alapeljárás tárgya

Fogyasztóvédelem, a betétdíj beleszámítása az eladási árba

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Úgy kell-e értelmezni a 98/6/EK irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett eladási ár fogalmát, hogy annak tartalmaznia kell azt a betétdíjat, amelyet a fogyasztónak meg kell fizetnie betétdíjas palackokban vagy betétdíjas poharakban forgalmazott áruk vásárlásakor?
- 2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

A 98/6/EK irányelv 10. cikke alapján lehetőségük van-e a tagállamoknak arra, hogy a 98/6/EK irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) és (4) bekezdésétől eltérő – a PAngV (az árak feltüntetéséről szóló rendelet) 1. §-ának (4) bekezdésében foglalthoz hasonló – olyan szabályozást tartsanak hatályban, amely szerint abban az esetben, ha valamely áru ellenértékén felül visszatéríthető biztosítékot is kérnek, annak összegét az áru ára mellett kell feltüntetni, és nem kell teljes összeget képezni, vagy ez ellentétes a teljes harmonizáció 2005/29/EK irányelv által követett elvével?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A fogyasztók számára kínált termékek árának feltüntetésével kapcsolatos fogyasztóvédelemről szóló, 1998. február 16-i 98/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1998. L 80., 27. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 32. o.)

A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 149., 22. o.)

A 93/13/EGK tanácsi irányelvnek, valamint a 98/6/EK, a 2005/29/EK és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az uniós fogyasztóvédelmi szabályok hatékonyabb végrehajtása és korszerűsítése tekintetében történő módosításáról szóló, 2019. november 27-i (EU) 2019/2161 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2019. L 328., 7. o.)

Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 311., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.; helyesbítések: HL 2006. L 235., 24. o.; HL 2014. L 239., 81. o.; HL 2019. L 317., 115. o.)

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Preisangabenverordnung (az árak feltüntetéséről szóló rendelet, a továbbiakban: PAngV), 1. §

Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (a tisztességtelen verseny tilalmáról szóló törvény, a továbbiakban: UWG), 3., 3a., 5a., 8. §

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 A felperes a tagjainak a versenyjog tiszteletben tartásához fűződő érdekét érvényesítő egyesület. Az alperes élelmiszeripari termékeket forgalmaz. Az alperes egy reklámfüzetben betétdíjas palackokban forgalmazott italokat és betétdíjas poharakban forgalmazott joghurtot reklámozott. A betétdíj nem volt beleszámítva a feltüntetett árakba, hanem a „zzgl. ... € Pfand” („plusz ... euró betétdíj”) toldattal volt feltüntetve. A felperes ezt elfogadhatatlannak tekintette a teljes ár feltüntetésének hiánya miatt, és keresetet indított az alperes ellen eltiltás, valamint a felszólítás költségeinek átalányjellegű megtérítése iránt.
- 2 A Landgericht (regionális bíróság, Németország) az alperest a kereseti kérelemnek megfelelően marasztalta.
- 3 Az alperes fellebbezése nyomán a fellebbviteli bíróság megváltoztatta a Landgericht (regionális bíróság) ítéletét, és elutasította a keresetet. A fellebbviteli bíróság által elfogadott – az alperes által elutasítani kért – felülvizsgálati kérelmében a felperes a Landgericht (regionális bíróság) ítéletének helybenhagyását kéri. A felülvizsgálati kérelem eredményessége a 98/6 irányelv 2. cikke a) pontjának és 10. cikkének értelmezésétől, valamint a 2005/29 irányelvvel megvalósítani kívánt teljes harmonizáció terjedelmétől függ. A fellebbviteli bíróság a keresetet megalapozatlannak találta az alábbi indokok alapján: a felperest nem illeti meg eltiltás iránti igény az UWG-nek a PAngV 1. §-a (1) bekezdésének első mondatával összefüggésben értelmezett 8. §-a (1) bekezdésének első mondata, 3. §-ának (1) bekezdése és 3a. §-a alapján. Kétséges, hogy továbbra is úgy kell-e értelmezni a PAngV 1. §-a (1) bekezdésének első mondatát, hogy az e rendelkezés alapján feltüntetendő teljes árba bele kell számítani a betétdíjat. A keresetnek mindenesetre nem adható hely, mert a PAngV 1. §-ának (4) bekezdése eltérést engedő rendelkezést tartalmaz arra az esetre, ha az áru vagy szolgáltatás ellenértékén felül visszatéríthető biztosítékot is kérnek. Igaz ugyan, hogy ez a rendelkezés ellentétes az európai joggal, és ezért már nem alkalmazható. Az mindazonáltal hatályos jogot képez. Nem egyeztethető össze a jogállami elvekkel az alperes annak ellenére történő elmarasztalása, hogy tiszteletben tartotta ezt a rendelkezést. Az eltiltás iránti igény az UWG 5a. §-ának (2) bekezdése és (3) bekezdésének 3. pontja alapján sem áll fenn a teljes ár feltüntetésének megtévesztő elmulasztása miatt. Az UWG 5a. §-a (3) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés nem alkalmazható a 98/6 irányelvben foglalt, az árak feltüntetésére vonatkozó rendelkezések elsőbbsége miatt. Még ha a rendelkezés alkalmazható lenne is, az eredmény akkor sem lehetne más, mint az UWG 3a. §-ának alkalmazása esetén, mivel az alperes tiszteletben tartotta a PAngV 1. §-ának rá nézve kötelező erejű (4) bekezdését. E rendelkezés miatt az UWG 5a. §-ának (4) bekezdésében szereplő hivatkozás útján sem alkalmazhatók a 98/6 irányelvben foglalt tájékoztatási követelmények.
- 4 A fellebbviteli bíróság indokolása alapján nem zárható ki a PAngV 1. §-a (1) bekezdése első mondatának megsértése miatt az UWG 8. §-a (1) bekezdésének

első mondatán, (3) bekezdésének 2. pontján, valamint 3. és 3a. §-án alapuló eltiltás iránti igény fennállása.

A nemzeti és uniós jogi szabályozás

- 5 A PAngV 1. §-a (1) bekezdésének első mondata értelmében aki kereskedelmi vagy hivatásos jelleggel, illetve más módon rendszeresen kínál árukat vagy szolgáltatásokat a fogyasztóknak, vagy eladóként az árakat feltüntetve reklámoz a fogyasztók részére, a fizetendő árat oly módon köteles feltüntetni, hogy annak tartalmaznia kell a hozzáadottérték-adót, valamint az ár egyéb összetevőit (teljes ár). E rendelkezés az UWG 3a. §-a értelmében vett piaci magatartási szabálynak minősül (lásd: BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország], 2016. január 14-i ítélet, I ZR 61/14, GRUR 2016, 516, 12. pont). Amennyiben e rendelkezés arra kötelezi a vállalkozókat, hogy az árukereskedelem keretében tüntessék fel a hozzáadottérték-adót tartalmazó teljes árat, annyiban annak alapját a 98/6/EK irányelv 1. cikke, 2. cikkének a) pontja, 3. cikke és 4. cikkének (1) bekezdése képezi (lásd: BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság], 2016. november 10-i ítélet, I ZR 29/15, GRUR 2017, 286, 10. pont). Ezért az, hogy az alperes megsértette-e a PAngV 1. §-a (1) bekezdésének első mondatát, a 98/6 irányelv említett rendelkezéseinek értelmezésétől, különösen pedig attól függ, hogy a teljes árnak tartalmaznia kell-e azt a betétdíjat, amelyet betétdíjas palackokban vagy betétdíjas poharakban forgalmazott áruk vásárlásakor meg kell fizetni.
- 6 A 98/6 irányelv 3. cikkének (1) és (4) bekezdése értelmében a 98/6 irányelv 1. cikkében említett termékekre, tehát a kereskedők által a fogyasztók számára kínált termékekre vonatkozó hirdetésben fel kell tüntetni az eladási árat, ha a hirdetést az átlagfogyasztó – mint a jelen esetben – a kereskedő arra vonatkozó ajánlatának tekintheti, hogy az az említett terméket a hirdetésben meghatározott feltételekkel értékesítse (lásd: a C-476/14. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2016:527, 28–30. pont). A 98/6 irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében ezen irányelv alkalmazásában eladási ár a termék egy egységére vagy a termék egy adott mennyiségére vonatkozó végleges ár, beleértve a hozzáadottérték-adót és minden egyéb adót. Végleges árként az eladási árnak szükségszerűen tartalmaznia kell az ár elkerülhetetlen és előre látható elemeit, mely elemek kötelezően a fogyasztót terhelik, és az érintett termék megvételének pénzbeli ellenszolgáltatását képezik (a C-476/14. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2016:527, 37. pont). Ebből nem derül ki egyértelműen, és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés tárgyát képezi, hogy a 98/6 irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett eladási árnak tartalmaznia kell-e azt a betétdíjat is, amelyet a fogyasztóknak meg kell fizetniük betétdíjas palackokban vagy betétdíjas poharakban forgalmazott áruk vásárlásakor.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 7 Az egyik álláspont szerint, amellyel a Landgericht (regionális bíróság) is egyetértett, a betétdíj a 98/6 irányelv 2. cikkének a) pontja szerinti eladási ár

részét képezi. A PAngV 1. §-ának (4) bekezdése értelmében vett visszatéríthető biztosíték az ár elkerülhetetlen és előre látható elemének minősül, mely elem kötelezően a fogyasztót terheli, és így az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint a 98/6 irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett eladási ár részét képezi. Ezt nem zárja ki a betétdíjnak a tartály visszavitele esetén történő visszatérítése, annál is inkább, mivel a vevők gyakran ódzkodnak a visszavittel járó költségektől és vesződségtől.

- 8 A másik álláspont szerint a 98/6 irányelv 2. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy a betétdíj nem képezi az eladási ár részét. Főszabály szerint az érintett vásárlóközönség nézőpontja dönti el, hogy az ár mely elemeit kell a teljes ár részének tekinteni, ez a vásárlóközönség pedig évek óta hozzá van szokva ahhoz, hogy a palack betétdíja az áru teljes ára mellett külön van feltüntetve. A betétdíj az ár olyan elemének sem tekinthető, amelyet az áru ellenértékéért kell megfizetni, hanem az pusztán a csomagolás (újra)feldolgozását szolgáló biztosítéknak minősül, amely ezen túlmenően a fogyasztók számára sem jelent (tartós jellegű) gazdasági terhet. A fogyasztó rendszerint azt szeretné tudni, hogy milyen árat kell magáért a termékért fizetnie, és nem szeretné, hogy vissza kelljen számolnia a „valódi” árat. Ha a betétdíj az eladási ár részének minősül, az ezenfelül az alapár PAngV 2. §-a szerinti feltüntetésének, tehát az egységár 98/6 irányelv 3. cikkének (1) és (4) bekezdése szerinti feltüntetésének is az alapját képezi, és megnehezíti a különböző típusú, eltérő betétdíjas csomagolásokban forgalmazott italok alapárainak összehasonlítását.
- 9 Az eljáró bírósági tanács az elsőként említett álláspontot tartja meggyőzőbbnek. Ez az álláspont megfelel annak az álláspontnak, amelyet az eljáró bírósági tanács már a 98/6/EK irányelv hatálybalépése előtt is képviselt a PAngV 1. §-a (1) bekezdésének első mondata kapcsán. A 98/6 irányelv 2. cikke a) pontjának értelmezése szempontjából nem bírhat jelentőséggel, hogy a németországi fogyasztók a PAngV 1. §-ának (4) bekezdésében foglalt szabályozás miatt évek óta hozzá vannak-e szokva ahhoz, hogy a palack betétdíja az áru teljes ára mellett külön van feltüntetve. A 98/6 irányelvet az Európai Unió egészében egységesen kell értelmezni. Az eljáró bírósági tanács véleménye szerint a betétdíj az ár elkerülhetetlen és előre látható eleme, mely elem kötelezően a fogyasztót terheli, és az érintett termék megvétele pénzbeli ellenszolgáltatásának egyik részét képezi (lásd: a C-476/14. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2016:527, 37. pont). Amikor a fogyasztó betétdíjas palackban forgalmazott italt szeretne vásárolni, az ital és a csomagolóanyag egységes csomagolásként jelenik meg előtte egy egységes ajánlat keretében, amelyért a pénztárnál ellenszolgáltatást kell nyújtania, amely az ital árából és a betétdíjból tevődik össze. A fogyasztó csak a palackkal együtt vásárolhatja meg az újrahasználatos csomagolóanyagban kínált italt. Rendszerint azonban – mind a versengő ajánlatok, mind a nem újrahasználatos áruk áraival való összehasonlítás céljából is – tudni szeretné, hogy konkrétan – tehát összesen – mennyibe kerül számára a bevásárlás. Ez értelemszerűen vonatkozik az alapár feltüntetésére is. Az alapár minden további nélkül feltüntethető a betétdíjat magában foglaló teljes árból kiindulva. Ha adott esetben mennyiségi egységre (a PAngV 2. §-ának (3) bekezdése) való átszámításra van szükség, csak azt kell szem

előtt tartani, hogy a betétdíj változatlan marad. Az eljáró bírósági tanács véleménye szerint az árak egyértelműségének és valóságosságának a PAngV 1. §-a (7) bekezdésének – a 98/6 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének első mondatán alapuló (lásd a 98/6 irányelv (2) preambulumbekzdését is) – első mondata szerinti követelménye mindazonáltal nemcsak a teljes ár feltüntetését követeli meg, hanem annak az ár elemeiként az áru árára és a betétdíjra történő felbontását is.

- 10 Abban az esetben, ha a 98/6 irányelv 2. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az eladási árak tartalmaznia kell a betétdíjat, felmerül a kérdés, hogy a 98/6 irányelv 10. cikke alapján lehetőségük van-e a tagállamoknak arra, hogy a 98/6 irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) és (4) bekezdésétől eltérő – a PAngV 1. §-ának (4) bekezdésében foglalthoz hasonló – szabályozást tartsanak hatályban, vagy ez ellentétes a teljes harmonizáció 2005/29/EK irányelv által követett elvével. Ez képezi az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés tárgyát.
- 11 A PAngV 1. §-ának (4) bekezdése értelmében abban az esetben, ha valamely áru vagy szolgáltatás ellenértékén felül visszatéríthető biztosítékot is kérnek, annak összegét az áru vagy szolgáltatás ára mellett kell feltüntetni, és nem kell teljes összeget képezni. Ez alapján az eladási árat a 98/6 irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) és (4) bekezdésétől, valamint a PAngV 1. §-a (1) bekezdésének első mondatától eltérően nem úgy kell képezni, hogy az tartalmazza azt a betétdíjat, amelyet betétdíjas palackokban és betétdíjas poharakban forgalmazott áruk vásárlásakor meg kell fizetni. A 98/6 irányelv 10. cikke értelmében a tagállamok nincsenek akadályozva abban, hogy olyan rendelkezéseket fogadjanak el vagy tartsanak hatályban, amelyek előnyösebbek a fogyasztói tájékoztatás és az árak összehasonlítása tekintetében, az Európai Közösséget létrehozó szerződés alapján fennálló kötelezettségeik sérelme nélkül. A 98/6 irányelv célja tehát a minimális harmonizáció.
- 12 A 2005/29 irányelv a vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó szabályok teljes uniós szintű harmonizációjára irányul. Következésképpen – amint azt a 2005/29 irányelv 4. cikke kifejezetten előírja – a tagállamok nem fogadhatnak el az említett irányelvben foglaltaknál megszorítóbb intézkedéseket, még a magasabb szintű fogyasztóvédelem biztosítása érdekében sem (a C-261/07. és C-299/07. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet, EU:C:2009:244, 52. pont; a C-540/08. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2010:660, 30. pont; a C-421/12. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2014:2064, 55. pont). A teljes harmonizáció ezen elvét módosította a 2005/29 irányelv 2020. január 6-ig hatályos változata 3. cikke (5) bekezdésének első mondatában foglalt megnyitási záradék. E záradék alapján a 2007. június 12-t követő hat év folyamán a 2005/29 irányelv által közelített területen a tagállamok továbbra is alkalmazhatták azon nemzeti jogszabályukat, amelyek megszorítóbbak és szigorúbbak voltak az irányelvnél, és amelyek minimális harmonizációs kikötéseket tartalmazó irányelveket hajtottak végre. A 2020. január 7-én hatályba lépett 2019/2161

irányelv új megnyitási záradékkal váltotta fel ezt a már 2013. június 12-én lejárt megnyitási záradékot (lásd a 2019/2161 irányelv 3. cikkének 2. pontját). Ez mit sem változtat azon, hogy a 2005/29 irányelvnek a 2019/2161 irányelvvel módosított változata is a teljes harmonizáció elvét követi. A minimális harmonizációt megvalósító irányelvek végrehajtására irányuló megszorítóbb nemzeti intézkedések nem szankcionálhatók a versenyjog alapján, amennyiben egyetlen másik (tárgyi) megnyitási záradék sem alkalmazható.

- 13 A 2005/29 irányelv régi változata 3. cikke (5) bekezdésének első mondata értelmében vett, a 2005/29 irányelv által közelített területet a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az említett irányelv 5. cikkében meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlata képezi. A 2005/29 irányelv 2. cikkének d) pontja úgy határozza meg a kereskedelmi gyakorlatok fogalmát, mint a kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő népszerűsítésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával. Főszabály szerint ebbe a körbe tartozik az eladási ár hirdetésben történő feltüntetése is (lásd: a C-476/14. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2016:527, 43. pont) a(z) esetleges betétdíjjal együtt.
- 14 Vitatott, hogy a 98/6 irányelv 10. cikke és a 2005/29 irányelv szerinti teljes harmonizáció – a 2005/29 irányelv régi változata 3. cikke (5) bekezdésének első mondatára figyelemmel – lehetővé teszi-e a PAngV 1. §-a (4) bekezdésének hatályban tartását. Az egyik álláspont szerint a PAngV 1. §-ának (4) bekezdése a 2005/29 irányelv által közelített területre tartozik. Emiatt a rendelkezés csak a 2005/29 irányelv régi változata 3. cikke (5) bekezdésének első mondatával összhangban tartható hatályban, tehát csak amennyiben e tekintetben olyan szabályozásról van szó, amely a 98/6 irányelv 10. cikkével összhangban túlmutat a 98/6 irányelv 3. cikkének (1) és (4) bekezdésével megvalósított minimális harmonizáción, és ezenfelül csak az átmeneti időszak 2013. június 12-i lejártáig. Mivel ez az időszak lejárt, ezen álláspont szerint a 2005/29/EK irányelv régi változata 3. cikke (5) bekezdésének első mondatával, tehát a 2005/29 irányelv szerinti teljes harmonizációval ellentétes a PAngV 1. §-ának (4) bekezdésében foglalt szabályozás (KG [regionális felsőbíróság, Németország], WRP 2018, 226, 229 [juris 65. pont]). Az ezzel ellentétes álláspont szerint a PAngV 1. §-ának (4) bekezdése nem tartozik a 2005/29 irányelv hatálya alá, és a PAngV 1. §-a (4) bekezdésének hatályban tartása ezért nem ellentétes a 2005/29 irányelv régi változata 3. cikke (5) bekezdésének első mondatával (OLG Köln [kölni regionális felsőbíróság, Németország], GRUR-RR 2020, 384, 385 [juris 40. pont]). Az eljáró bírósági tanács az elsőként említett álláspontot tartja meggyőzőbbnek. Az ezzel ellentétes álláspont azt feltételezi, hogy a PAngV 1. §-ának (4) bekezdésében foglalt szabályozásnak környezetpolitikai céljai is vannak, amelyek nem tartoznak a 2005/29 irányelv hatálya alá (OLG Köln [kölni regionális felsőbíróság],

GRUR-RR 2020, 384, 385 [juris 40. pont]). Az eljáró bírósági tanács véleménye szerint ez a feltételezés nem helytálló.

- 15 A PAngV 1. §-ának (4) bekezdésében foglalt szabályozást 1997-ben az eljáró bírósági tanács „Flaschenpfand I” („Palackbetétdíj I”) ügyben hozott határozatára (BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság], GRUR 1994, 222) válaszul fogadták el. A jogalkotó úgy vélte, hogy az a követelmény, hogy a végleges árat az ital árának és a betétdíjnak az összegeként kell feltüntetni, ahhoz vezet, hogy az újrahasználatos csomagolás optikai szempontból hátrányos helyzetbe kerül az első pillantásra olcsóbbnak tűnő, nem újrahasználatos csomagolással szemben. Az új szabályozás alapján a fogyasztó mindenfajta nehézség nélkül össze tudja hasonlítani a tartalom árát. Ez az újrahasználatos csomagolások elterjedésére irányuló környezetpolitikai törekvésekkel is összhangban van.
- 16 A 2005/29 irányelv nem zárja ki kifejezetten a hatálya alól a környezetvédelmi rendelkezéseket. A 2005/29 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében ez az irányelv csak a termékek egészségi és biztonsági vonatkozásaira alkalmazandó közösségi vagy nemzeti szabályokat nem érinti.
- 17 Az eljáró bírósági tanács véleménye szerint az ellentétes álláspont nem alapo­zható eredményesen a 2005/29 irányelv 3. cikkének (3) bekezdésére. Még ha e rendelkezés alapján valamely rendelkezésre már nem terjedne is ki a 2005/29 irányelv hatálya abban az esetben, ha annak alapjául – az eladási árak átláthatóságának, egyértelműségének és összehasonlíthatóságának vonatkozásai mellett – többek között a termékek egészségi és biztonsági vonatkozásai szolgálnak, a PAngV 1. §-ának (4) bekezdése akkor sem felelne meg ennek a feltételnek. A csomagolóanyagokkal kapcsolatos újrahasználati rendszer előmozdításával szolgált környezetvédelem vonatkozása nem érinti a termékek egészségi és biztonsági vonatkozásait. A 2005/29 irányelv (9) preambulumbekkezdésének harmadik mondata e tekintetben példálózó jelleggel az alkoholra, a dohánytermékekre és a gyógyszerekre hivatkozik. A 2005/29 irányelv 3. cikkének (3) bekezdésében foglalt szabályozás ez alapján a termékekből eredő közvetlen egészségügyi veszélyekre vonatkozik. A betétdíjas termékek esetében nem azonosíthatók ilyen veszélyek. Az ellentétes álláspont szerint a PAngV 1. §-ának (4) bekezdése azért sem tartozik a 2005/29/EK irányelv hatálya alá, mert ezen irányelv 3. cikkének (4) bekezdése alapján már maga a 98/6/EK irányelv sem tartozik a 2005/29 irányelv hatálya alá. Az eljáró bírósági tanács szerint ez nem helytálló.
- 18 A 2005/29 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése értelmében az ezen irányelv és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok különös vonatkozásait szabályozó egyéb uniós jogi szabályok közötti összeütközés esetén az utóbbiak az irányadók, és e különös vonatkozások tekintetében azokat kell alkalmazni. Az ellentétes álláspont szerint ez a szabály elsőbbséget biztosít a 98/6 irányelv rendelkezései számára az áruk árának feltüntetésével kapcsolatos területet illetően. A 2005/29 irányelv régi változata 3. cikkének (5) bekezdése nem (volt) releváns, mert az „az ezen irányelv által közelített terület[re]” korlátozódik, amely nem érintett a 2005/29 irányelv

3. cikkének (4) bekezdése szerinti kollíziós szabálynak megfelelő mértékben. Az áruk árának feltüntetésével kapcsolatos területen ezért továbbra is megengedettek a 98/6 irányelv 10. cikke értelmében vett, a fogyasztói tájékoztatás és az árak összehasonlítása tekintetében előnyösebb tagállami rendelkezések. Ezt a mindenesetre főszabály szerinti elsőbbséget azzal erősíti meg a 2005/29 irányelv, hogy a 2005/29 irányelv II. mellékletével összefüggésben értelmezett 7. cikkének (5) bekezdése kizárólag az egységárnak a 98/6 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése szerinti jelzését említi az uniós jog által megállapított lényeges tájékoztatási követelményként. Ebből *a contrario* az következik, hogy a 2005/29/EK irányelv 7. cikke az áruk árának feltüntetésével kapcsolatos egyetlen másik kötelezettség esetében sem alkalmazható. Ezzel nem lehet egyetérteni.

- 19 A 2005/29 irányelv régi változata 3. cikke (5) bekezdésének hatályát nem korlátozta a 2005/29 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése. A 2005/29 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése értelmében vett összeütközés csak akkor jöhet egyáltalán szóba, ha a (kollíziós) szabály a 2005/29 irányelv régi változata 3. cikke (5) bekezdésének első mondata értelmében vett, a 2005/29 irányelv által közelített területre tartozik. A két rendelkezés sokkal inkább egymással párhuzamosan létezik, és különböző területeket szabályoz: a 2005/29 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése az uniós jogi rendelkezések egymáshoz való viszonyára vonatkozik (lásd: a C-54/17. és C-55/17. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet, EU:C:2018:710, 59. pont); a 2005/29 irányelv régi változata 3. cikkének (5) bekezdése az uniós jog nemzeti joghoz való viszonyát szabályozza. Ez alapján abban az esetben is, ha a 98/6 irányelv 10. cikke a 2005/29 irányelv rendelkezéseivel képest ez utóbbi irányelv 3. cikkének (4) bekezdése értelmében elsőbbséget élvező szabálynak minősül, az a helyzet, hogy a 98/6 irányelv 10. cikkét végrehajtó olyan nemzeti rendelkezések, amelyek megszorítóbbak és szigorúbbak a 2005/29 irányelv rendelkezéseinél, ezen irányelv régi változata 3. cikke (5) bekezdésének első mondata alapján csak 2013. június 12-ig voltak továbbra is alkalmazhatók. Ettől függetlenül kétséges, hogy a PAngV 1. §-ának (4) bekezdése olyan rendelkezésnek minősül, amely a 98/6 irányelv 10. cikke értelmében előnyösebb a fogyasztói tájékoztatás és az árak összehasonlítása tekintetében. Az eljáró bírósági tanács véleménye szerint nem ez a helyzet. Ellenkezőleg, olyan rendelkezésről van szó, amely megnehezíti a fogyasztói tájékoztatást és az árak összehasonlítását, mert azt kívánja meg a fogyasztóktól, hogy maguk számítsák ki a ténylegesen fizetendő árat.

A Bíróság döntésének szükségessége

- 20 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések ügydöntő jelentőségűek. Ha a 98/6 irányelv 2. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az eladási árak tartalmaznia kell a betétdíjat, és a PAngV 1. §-ának (4) bekezdésében foglalt, ettől eltérő szabályozás elfogadhatatlan a 2005/29 irányelv régi változatának a 98/6 irányelv 10. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (4) bekezdésére és (5) bekezdésének első mondatára tekintettel, akkor a PAngV 1. §-ának (4) bekezdése nem zárja ki a PAngV 1. §-a (1) bekezdése első mondata

megsértésének megállapítását. A fellebbviteli bíróság mindazonáltal helyesen állapította meg, hogy a PAngV 1. §-ának (4) bekezdése nem értelmezhető úgy az irányelvvel összhangban, hogy lehetővé teszi a betétdíjat tartalmazó teljes ár feltüntetésére való kötelezést. A tagállami bíróság köteles a belső jogot az elismert értelmezési módszerek alkalmazásával úgy értelmezni, hogy a vonatkozó irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékig figyelembe vegye annak szövegét és célját (az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdése). Az összhangban álló értelmezésre vonatkozó ezen kötelezettség a nemzeti jog minden olyan rendelkezésére vonatkozik, amelyet akár az adott irányelv előtt, akár azt követően fogadtak el (lásd: a C-760/18. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2021:113, 65. és 68. pont). Az általános jogelvek, és különösen a jogbiztonság és a visszaható hatály tilalma mindazonáltal korlátozza a nemzeti bíróság azon kötelezettségét, amely szerint a nemzeti joga irányadó szabályainak értelmezésekor és alkalmazásakor az irányelv tartalmát kell figyelembe vennie, továbbá e kötelezettség nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául (lásd: a C-760/18. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2021:113, 67. pont).

- 21 Ezen elvek alapján nem lehet a PAngV 1. §-ának (4) bekezdését az irányelvvel összhangban értelmezni. Szövege, szerkezete, célja és keletkezéstörténete alapján a rendelkezés egyértelműen azt írja elő, hogy a PAngV 1. §-a (1) bekezdésének első mondatától eltérően éppen nem kell a betétdíjat tartalmazó teljes összeget képezni. Nyitva maradhat az a kérdés, hogy a PAngV 1. §-ának (4) bekezdése szerinti rendelkezés – ahogyan azt a fellebbviteli bíróság feltételezte – alkalmazhatatlan-e ilyen körülmények között. Az a kérdés is nyitva maradhat, hogy – ahogyan azt a fellebbviteli bíróság ugyancsak feltételezte – érvényes marad-e mindamelllett az uniós joggal fennálló ellentét miatt nem alkalmazható rendelkezés, és hivatkozhat-e arra a hirdető. A PAngV 1. §-ának (4) bekezdése szerinti rendelkezés az UWG 5a. §-ának (2) és (4) bekezdésébe ütközik, és érvénytelen, amennyiben azt írja elő, hogy az áru árából és a visszatéríthető biztosíték (a betétdíj) összegéből nem kell teljes összeget képezni.
- 22 Az UWG 5a. §-a (2) bekezdésének első mondata alapján tisztességtelen versenyjogi magatartást tanúsít az, aki olyan, a konkrét esetben valamennyi körülményre figyelemmel lényeges információt hallgat el a fogyasztó elől, amelyre a körülmények alapján a fogyasztónak szüksége van ahhoz, hogy tájékozott ügyleti döntést hozzon (1. pont), és amelynek visszatartása alkalmas arra, hogy a fogyasztót olyan ügyleti döntésre készítse, amelyet egyébként nem hozott volna meg (2. pont). Az UWG 5a. §-a (2) bekezdésének második mondata értelmében szintén elhallgatásnak, illetve visszatartásnak minősül a lényeges információk eltitkolása (1. pont), a lényeges információk nem egyértelmű, érthetetlen vagy kétértelmű módon történő rendelkezésre bocsátása (2. pont) és a lényeges információk nem kellő időben történő rendelkezésre bocsátása (3. pont). Az UWG 5a. §-ának (4) bekezdése szerint a (2) bekezdés értelmében lényegesnek minősülnek azok az információk is, amelyek uniós jogi rendeletek vagy a kereskedelmi kommunikációra – a reklámot és a marketinget is beleértve – vonatkozó uniós jogi irányelveket átültető jogszabályok alapján nem tarthatók vissza a fogyasztótól.

- 23 Még ha az UWG 5a. §-ának (4) bekezdése nem az uniós jogi rendelkezéseket, hanem az azokat átültető jogszabályokat veszi is alapul, az a 2005/29 irányelv 7. cikkének (5) bekezdését ülteti át. Ez utóbbi rendelkezés értelmében az uniós jog által megállapított tájékoztatási követelmények az irányadók. A 2005/29 irányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében vett irányelvi rendelkezés német jogba való nem megfelelő átültetése ezért nem zárja ki az UWG 5a. §-a (4) bekezdésének alkalmazását (lásd: BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság], GRUR 2018, 438, 28. pont). Ebben az összefüggésben a fellebbviteli bíróság álláspontjától eltérően nem bír jelentőséggel, hogy a nemzeti átültető rendelkezés szándékosan hiányos-e (lásd: BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság], GRUR 2018, 438, 20. pont), vagy hogy – mint adott esetben a jelen ügyben – kifejezetten valamely irányelvtől eltérő szabályozást vezet-e be. A nemzeti átültető rendelkezés mindkét esetben annyira egyértelműen eltér az irányelvtől, hogy nem lehetséges az irányelvvvel összhangban álló értelmezés. Ez nem bír jelentőséggel az UWG 5a. §-ának (4) bekezdésében foglalt, az irányelvek által megállapított tájékoztatási követelmények lényegesként való kezelését előíró törvényi rendelkezéssel való összeütközés szempontjából.
- 24 Az eljáró bírósági tanács véleménye szerint a 98/6 irányelv 3. cikkének (1) és (4) bekezdésében szabályozott tájékoztatási kötelezettségek ilyen, a 2005/29 irányelv 7. cikkének (5) bekezdése szerinti és ezért egyúttal az UWG 5a. §-ának (4) bekezdése szerinti lényeges tájékoztatási kötelezettségek. Az eljáró bírósági tanács véleménye szerint nemcsak a 98/6 irányelv 3. cikkének (4) bekezdéséből, hanem különösen annak 3. cikkének (1) bekezdéséből is a 2005/29 irányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében vett és ezért egyúttal az UWG 5a. §-ának (4) bekezdése szerinti lényeges tájékoztatási kötelezettségek következhetnek. A 2005/29 irányelv 7. cikkének (5) bekezdése (az UWG 5a. §-ának (4) bekezdése) értelmében lényegesnek minősülnek az uniós jog által megállapított, a reklámot és a marketinget is magukban foglaló kereskedelmi kommunikációra vonatkozó tájékoztatási követelmények, amelyek nem teljes körű felsorolását a II. melléklet tartalmazza. Igaz ugyan, hogy a II. mellékletben szereplő felsorolás csupán az arra vonatkozó kötelezettséget említi, hogy a termékek eladási árának feltüntetése mellett bármely hirdetésnek jeleznie kell az egységárat (a 98/6 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése, a PAngV 2. §-a (1) bekezdésének második mondata), és nem említi – a jelen ügyben szóban forgó – azon kötelezettséget, hogy a termékek felkínálása során fel kell tüntetni az eladási árat (a 98/6/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdése, a PAngV 2. §-a (1) bekezdésének első mondata). Azonban az utóbb említett kötelezettség is az uniós jog által megállapított, a kereskedelmi kommunikációra vonatkozó tájékoztatási követelménynek minősül. Mivel a II. mellékletben szereplő felsorolás nem teljes körű, e kötelezettség lényegesnek minősítését nem zárja ki, hogy az nem szerepel kifejezetten az említett felsorolásban (lásd: BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság], 2019. március 28-i ítélet – I ZR 85/18, GRUR 2019, 641, 32. pont).
- 25 A 2005/29 irányelv II. mellékletében szereplő felsorolással összefüggésben értelmezett 7. cikkének (1) és (5) bekezdése (az UWG 5a. §-ának (4) bekezdése) szerinti, a termék eladási árának kihagyására vonatkozó tilalmat nem szorítja

hátterbe a 98/6 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése (a PAngV 2. §-a (1) bekezdésének első mondata) szerinti, a termék eladási árának feltüntetésére vonatkozó kötelezettség, mert e tekintetben nem áll fenn összeütközés. Az Európai Unió Bírósága megállapította ugyan, hogy az adott reklámban említett eladási árral kapcsolatos vonatkozást – mint az alapeljárásban szóban forgót – a 98/6 irányelv szabályozza, és a 2005/29 irányelv nem alkalmazható e vonatkozás tekintetében a 2005/29 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése alapján (lásd: a C-476/14. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2016:527, 44. és azt követő pont). Az eljáró bírósági tanács azonban úgy értelmezi ezeket a megállapításokat, hogy azok csak az adott eljárásban szóban forgó, a 98/6 irányelv 3. cikke (1) és (4) bekezdésének a 2005/29 irányelv 7. cikke (4) bekezdésének c) pontjával való összeütközésére vonatkoznak, és a 2005/29 irányelv alkalmazhatósága nem kizárt, ha nem áll fenn a 98/6 irányelv valamely rendelkezésével való összeütközés. Konkrét rendelkezések tekintetében kell vizsgálni, hogy fennáll-e a 2005/29/EK irányelv 3. cikkének (4) bekezdése értelmében vett összeütközés (lásd: a C-632/16. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2018:599, 32–41. pont; a C-363/19. sz. ügyben hozott ítélet, EU:C:2020:693, 55–62. pont).

- 26 Amennyiben a 2005/29 irányelv a 98/6 irányelv rendelkezéseit integrálja 7. cikkének (5) bekezdése útján, nem áll fenn összeütközés. E tekintetben sokkal inkább kiegészítik egymást az irányelvek (a 2005/29 irányelv 2001/83 irányelvhez való megfelelő viszonyát illetően lásd: a C-544/13. és C-545/13. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet, EU:C:2015:481, 78. pont). Ez abból is kitűnik, hogy a 2005/29 irányelv II. mellékletében szereplő felsorolással összefüggésben értelmezett 7. cikkének (1) és (5) bekezdésében a 98/6 irányelv 3. cikkének (4) bekezdésére való hivatkozás nem rendelkezne alkalmazási körrel, ha a 2005/29 irányelv eleve alkalmazhatatlan lenne a 98/6 irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében szabályozott vonatkozások tekintetében. Az eljáró bírósági tanács „Hörgeräteausstellung” („Hallókészülékek nyilvános bemutatása”) ügyben hozott határozatából (2016. november 10-i ítélet – I ZR 29/15) sem következik más. Az eljáró bírósági tanács e határozatban megállapította, hogy az érvényesített eltiltás iránti igény sem a PAngV 1. §-a (1) bekezdése első mondata első fordulatának, a 98/6 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének megsértése miatt (BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság], GRUR 2017, 286, 7–12. pont), sem valamely lényeges információnak az UWG 5a. §-ának (2) bekezdése, a 2005/29 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett kihagyása szempontjából (BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság], GRUR 2017, 286, 15. pont) nem megalapozott. Az utóbbit az említett tanács a C-476/14. sz. ügyben hozott ítéletre (EU:C:2016:527, 44. és azt követő pont) hivatkozva azzal indokolta, hogy a 2005/29 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése alapján a 98/6 irányelv elsőbbséget élvez az előbbi irányelvvel szemben. Ez alapján az UWG 5a. §-a (3) bekezdésének 3. pontjában foglalt, a 2005/29 irányelv 7. cikke (4) bekezdése c) pontjának átültetésére irányuló rendelkezés megsértése miatti eltiltás iránti igényt kizárta a 98/6 irányelv rendelkezéseinek elsőbbsége. Mivel a 98/6 irányelv rendelkezései nem sérültek, az UWG 5a. §-ának (4) bekezdésében foglalt, a 2005/29 irányelv 7. cikke (5) bekezdésének átültetésére irányuló rendelkezés megsértése miatti eltiltás iránti igény sem jöhetett szóba.